

'Nove štetočine ukrasnih i voćnih kultura ugrožavaju Evropu'

Автор(и): Боряна Катинова, Централна лаборатория по карантина на растенията

Дата: 10.10.2021 Брой: 10/2021

Euplatypus parallelus (Fabricius) i Pochazia shantungensis Chou & Lu 1977 su štetočine od posebnog značaja zbog svog širokog spektra domaćina, koji uključuje ekonomski važne voćne i ukrasne kulture koje su široko rasprostranjene u Evropi. Zbog visokog rizika od njihovog unošenja i širenja putem međunarodne trgovine, uključene su na Listu novih štetočina za koje je potrebna posebna pažnja (Alert List) Evropske i mediteranske organizacije za zaštitu biljaka (EPPO).

***Euplatypus parallelus* (Fabricius) (Coleoptera: Curculionidae: Platypodinae)**

Ova štetočina je ambrozijska kornjaša za koju se izveštava da izaziva visoku smrtnost raznih ukrasnih drveća. Vrsta je povezana sa gljivičnim patogenima iz roda *Fusarium*. U Evropi *E. parallelus* je nekoliko puta otkriven na drvenom ambalažnom materijalu iz Indije, drvetu *Entandrophragma cylindricum* (sapele mahagoni) iz Konga, i trupaca *Tetraberlina bifoliata* iz Kameruna. Kornjaši su uhvaćeni u zamke postavljene u luci La Rochelle (Francuska).

Rasprostranjenost

E. parallelus potiče iz Centralne i Južne Amerike i proširio se na Afriku, Aziju i Okeaniju, verovatno trgovinom drvetom. U Aziji je prvi put zabeležen 1970-ih na Šri Lanki i od tada je prijavljen iz većeg dela kontinenta, najskorije u Indiji (2012) i Kini (prvi put na ostrvu Hainan 2016. i u Junanu 2019).

Široko je rasprostranjen u:

Severnoj Americi – Meksiko, SAD (Kalifornija, Florida, Havaji, Teksas), Centralnoj i Južnoj Americi, Karibima i Okeaniji (Australija, Papua Nova Gvineja).

Africi – Angola, Kamerun, Čad, Kongo, Obala Slonovače, Ekvatorijalna Gvineja, Gabon, Gana, Gvineja, Kenija, Madagaskar, Nigerija, Sao Tome i Principe, Senegal, Sejšeli, Sijera Leone, Južna Afrika, Tanzanija, Togo, Uganda, Zair.

Aziji – Bangladeš, Brunej Darusalam, Kambodža, Kina, Indija, Indonezija, Laos, Malezija, Filipini, Saudijska Arabija, Singapur, Šri Lanka, Tajvan, Tajland.

Još uvek nije otkriven u Evropi.

Domaćini

Vrsta je polifagna, bez preferencije za određene biljne familije. Napada 82 vrste iz 25 familija: *Anacardiaceae*, *Apocynaceae*, *Arecaceae*, *Bignoniaceae*, *Bombacaceae*, *Burseraceae*, *Caesalpinaceae*, *Euphorbiaceae*, *Leguminaceae*, *Meliaceae*, *Mimosaceae*, *Moraceae*, *Cecropia*, *Ficus*, *Nyctaginaceae*, *Oleaceae*, *Papilionaceae*, *Pinaceae*, *Polygonaceae*, *Sapindaceae*, *Taxodiaceae*, *Ulmaceae*, *Verbenaceae*.

Uglavnom oštećuje veliki broj tropskih i suptropskih drvenastih biljaka, kao što su: *Acacia* spp. (bagrem), *Ficus* spp. (smokve), *Anacardium occidentale* (indijski orašćić), *Areca catechu* (betel orašćić), *Cocos nucifera* (kokos), *Eucalyptus* spp. (eukaliptus), *Hevea brasiliensis* (kaučukovac), *Khaya senegalensis* (afrički mahagoni), *Mangifera indica* (mango), *Persea americana* (avokado), *Tectona grandis* (tikovina), *Pinus oocarpa* i druge.

Oštećenja

Oštećenja izazivaju odrasli i larve, koji formiraju hodnike duboko u drvetu, i patogene gljive povezane sa štetčinom. Spoljašnji simptomi su ulazne rupe na stablu i granama, koje su obično zatvorene belim formacijama nalik pluti. Često se primećuje nakupina drvene prašine u podnožju stabla zaraženih drveća, uvenuće, opadanje lišća i propadanje čitavih stabala. Unutrašnji zidovi hodnika su tamne boje zbog delovanja simbiotskih gljivičnih patogena koje prenosi insekt (na primer *Fusarium* spp.).

E. parallelus napada i oslabljene i umiruće (pod stresom raznih faktora) biljke i zdrava drveća.

Negativni uticaj koji proizilazi iz razvoja štetčine povezan je sa pogoršanjem komercijalne vrednosti drveta, smanjenjem proizvodnje ukrasnih i voćnih vrsta i, u slučajevima jakog napada, propadanjem stabala.

Biologija

Postoje ograničene informacije o biologiji insekta, ali su vršena posmatranja životnog ciklusa *E. parallelus* na kaučukovcu u Brazilu. Utvrđeno je da mužjaci stvaraju komore za parenje u kojima se pare sa jednom ženkom. Ona izgriza bočne grane – hodnike – i polaže jaja u njima u malim grupama. Larve se hrane i iskopavaju hodnike ispod kore i u drvetu drveća, koji se završavaju komorama za lutke. Kod ove vrste se istovremeno javlja nekoliko preklapajućih generacija. Otprilike 9 meseci svog životnog ciklusa provodi u domaćinu, u različitim fazama svog razvoja.

Morfologija

Odrasli kornjaši su dugi 3,8–4,5 mm i žućkasto-smeđe do smeđe boje, sa elitrama suženim posteriorno i jako izduženim, i sa tamnije smeđim vrhovima.

Širenje

Nema detaljnih informacija o prirodnom širenju *E. parallelus*.

Najčešće se prenosi sa drvetom, drvenom ambalažom i biljkama domaćinima za sadnju iz zemalja u kojima je štetočina prisutna. Vrsta obično napada biljke prečnika većeg od 10 cm.

***Pochazia shantungensis* Chou & Lu 1977 (Hemiptera: Ricaniidae)**

Vrsta je klasifikovana kao invazivna, jer pogađa poljoprivredna gazdinstva i napada i ukrasno i voćno drveće. Zemlja porekla je Kina; takođe je rasprostranjena u Republici Koreji. Otkrivena je prilikom uvoza biljaka domaćina u Tursku i Francusku.

Rasprostranjenost

Pochazia shantungensis je prvi put opisana u Kini 1977. godine. Uvedena je u Republiku Koreju 2010. i od tada se brzo širi.

Prvi put je otkrivena 2018. u evropskom delu Turske (naknadno je nađena i na azijskoj strani oblasti Istanbula) i u južnoj Francuskoj.

Domaćini

P. shantungensis je ekstremno polifagna vrsta, sa zabeleženim napadima na više od 200 biljnih vrsta u 81 familiji, među kojima predstavnici rodova: *Acer*, *Aster*, *Ailanthus*, *Albizia*, *Alnus*, *Amorpha*, *Angelica*, *Arachniodes*, *Aralia*, *Boehmeria*, *Bothriochloa*, *Broussonetia*, *Bucea*, *Camellia*, *Capsicum*, *Castanea*, *Chaenomeles*, *Chenopodium*, *Clematis*, *Cornus*, *Corydalis raddeana*, *Corylus heterophylla*, *Cucurbita*, *Diospyros*, *Echinochloa*, *Eleutherococcus*, *Euonymus*, *Ginkgo*, *Helianthus*, *Hibiscus*, *Humulus*, *Ilex*, *Impatiens*, *Juglans*, *Ligustrum*, *Lycium*, *Malus*